

TERMETES GALÓCA (*HUCHO HUCHO*) A DUNÁBÓL

„Szívesen tartózkodik a sodrottabb mederrészek gödreiben, a meredekebb partok öbleiben, a kövezések alatt és a kavicspadok alsó szélein” – olvasható a galócáról Harka és Sallai Magyarország halfaunája c. könyvében. A leírással megegyező élőhelyről került elő az a 96 centiméteres példány, melyet Kraft Gyula fogott 2010. október 7-én a Duna győri szakaszán. A szemet gyönyörködtető hal pergető horgász módszerrel került néhány fotó erejéig a partra, majd vissza éltető elemébe, a Duna vizébe.



Galóca a Dunából (Bézsényi Zsolt felvétele)

A galóca az alkalmi észlelések ellenére is csupán járulékos tagja nagy folyóink felső szakaszának. Reméljük azonban, hogy a Drinába 2011 őszén részint magyar segédlettel történt galócatelepítés egy olyan folyamat kezdetét jelenti, amelynek eredményeként gyakoribbá válik a Duna vízrendszerében ez a Magyarországon fokozott védelmet élvező faj.

Kraft Gyula, Antal László

Hivatkozás: Kraft Gy., Antal L. (2012): Termetes galóca (*Hucho hucho*) a Dunából. *Halászat* 105/1: 17.

NYUGATI PIKÓ (*GASTEROSTEUS GYMNURUS*) A DRÁVÁBAN

Korábban a tüskés pikónak (*Gasterosteus aculeatus*) a test oldalán található csontvérték száma alapján három alakját különítették el, ezek a *leiurus*, a *trachurus* és a *semiarmatus*. Újabban azonban a taxont két fajra bontották. A főként Nyugat- és Dél-Európában elterjedt csekély vértetéű (*leiurus*) formából lett a *Gasterosteus gymnurus* (nyugati pikó), míg az



Nyugati pikó a Drávából (Csipkés Roland felvétele)

inkább Észak- és Kelet-Európában honos teljes vértetéű (*trachurus*) forma a *Gasterosteus aculeatus* (keleti pikó) fajnevet kapta. A félig vértézett (*semiarmatus*) alakot jelenleg a két pikófaj hibridjeként tartja számon a tudomány, azzal a kiegészítéssel, hogy a fajok elterjedési határán húzódó hibridzóna nyugati pikóin a csontlemezek száma 10 fölé emelkedhet, megjelenve a faroknyélen is, a tipikusan teljes vértetéű keleti pikóknál pedig előfordulhat, hogy a farokrész vértézete hiányos.

Magyarországon a Dunából és néhány mellékvízfolyásából még a múlt században kimutatták a vértetűt mindhárom típusát, de a populációkról ilyen jellegű nyilvántartásunk nincs, így nem tudni, hogy a tüskés pikó (*Gasterosteus aculeatus*) név melyik helyen, melyik jelenleg érvényes fajt jelenti.

Harka és Szepesi 2010-ben a fajokra jellemző tipikus példányok és az átmeneti alakok jelenlétéről megbizonyosodva úgy ítélte meg, hogy Magyarország a két faj hibridzónájába esik, ami a lelőhely tekintetében már ismert populációk újbóli felmérését, illetve az új előfordulások körültekintőbb vizsgálatát és az eredmények publikálását követeli meg.

Ennek teszünk eleget, amikor beszámolunk arról, hogy 2010. szeptember 7-én a Dráva mattyi szakaszán (236 fkm: EOVS = 589600, EOVS = 46720) egy a folyóra nézve új fajt fogtunk, amelyet nyugati pikóként (*Gasterosteus gymnurus*) azonosítottunk. A példány a part menti kőszórás sekély vizéből került elő.

A Duna vajdasági szakaszán a csekély vértetű (*leiurus*) forma jelenlétét 2007-ben jelezték. Az általunk fogott példány a fajnak a Dunából kiinduló, a Dráva folyásával ellentétes irányú természetes terjeszkedését valószínűsíti, melyet további vizsgálatok és gyűjtési eredmények igazolhatnak.

Csipkés Roland, Szatmári Lajos, Soós Noémi

Hivatkozás: Csipkés R., Szatmári L., Soós N. (2012): Nyugati pikó (*Gasterosteus gymnurus*) a Drávában. *Halászat* 105/1: 17–18.

A TISZA ÚJ HALA EGY TÖRPEGÉBFAJ (*KNIPOWITSCHIA SP.*)

2012. május 25-én a korán ívó ragadozóhalak szaporulatáról gyűjtöttünk adatokat Tisza-tó tározóterének tiszafüredi partszakaszán. A 6 milliméteres szembőségű ivadékhálával folytatott mintavétel során az idei csuka-, süllő- és balinivadékok mellett egy olyan halfaj is előkerült, amelyet a Tiszából eddig még nem írtak le. Az már az előzetes vizsgálat alapján is kijelenthető, hogy halunk a mindössze 3-4 centis testhosszú törpegébként (*Knipowitschia*) nemzetségének képviselője, pontos azonosítása azonban további vizsgálatokat igényel, ugyanis a szakirodalmi források néhány faji bélyeg tekintetében egymásnak ellentmondanak. Valószínű, hogy a Tiszából is az a kaukázusi törpegébként (*Knipowitschia caucasica*) azonosított faj került elő, amelyet Magyarország területéről elsőként Halasi-Kovács Béla és Antal László írt le 2011-ben a Szamosból, de a biztos azonosítás érdekében minden más lehetőséget ki kell zárni. A komplex vizsgálat már megkezdődött, az eredmények hamarosan várhatók.



A Tiszából előkerült törpegébké testhossza mindössze 3 cm
(Harka Ákos felvétele)

Valószínű, hogy a Tiszából is az a kaukázusi törpegébként (*Knipowitschia caucasica*) azonosított faj került elő, amelyet Magyarország területéről elsőként Halasi-Kovács Béla és Antal László írt le 2011-ben a Szamosból, de a biztos azonosítás érdekében minden más lehetőséget ki kell zárni. A komplex vizsgálat már megkezdődött, az eredmények hamarosan várhatók.

Harka Ákos, Papp Gábor, Nyeste Krisztián

Hivatkozás: Harka Á., Papp G., Nyeste K. (2012): A Tisza új hala egy törpegébké (*Knipowitschia sp.*). *Halászat* 105/2: 17.

AMURGÉB (*PERCCOTTUS GLENII*) A HÉVÍZ–PÁHOKI-CSATORNÁBAN

A Hévíz–Páhoki-csatorna a Hévízi-tó vizét szállítja a Balatonba torkolló Zala folyóba. Az EULAKES (European Lakes Under Environmental Stressors) projekt exóta fajokra irányuló vizsgálatainak részeként 2011. október 19-én állományfelmérő elektromos halászatot folytattunk a vízfolyás torkolatközeli szakaszán. A csatornából korábban 12 fajt azonosítottunk, köztük kis számban lápi pócot is (*Umbra krameri*), ezúttal azonban újabb fajként az amurgéb is előkerült. Két példányt fogtunk, melyek közül az egyik testhossza (SL) 72 mm, tömege 7 g, a nagyobbik 82mm, illetve 11 g volt. A lelőhely EOV-koordinátái: X = 511 586, Y = 152 222.

Az amurgéb 2008-ban tűnt fel a Balaton vízgyűjtőjén, előbb Erős és munkatársai, majd Harka és munkatársai észlelték a Marótvölgyi-főcsatornában. Az első észlelés helyszíne légvonalban mintegy 20 km távolságra volt a Balatontól, a másodiké 8 kilométerre, míg a jelenlegi lelőhely mindössze 2 kilométerre esik a Keszthelyi-öböltől. Korábbi tapasztalatokkal egyezően a faj folyamatosan terjed, így felbukkanása a Balaton nyugati medencéjében már a legközelebbi jövőben várható.

Ferincz Árpád, Staszny Ádám, Paulovits Gábor

Hivatkozás: Ferincz Á., Staszny Á., Paulovits G. (2012): Amurgéb (*Perccottus glenii*) a Hévíz–Páhoki-csatornában. *Halászat* 105/1: 18.

NÉMET BUCÓK (*ZINGEL STREBER*) A KÖZÉP-TISZÁRÓL

2011. október 18-án a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet területén egy német gyártmányú aggregátoros üzemű elektromos halászgéppel gyűjtöttünk halfaunisztikai adatokat. A Tisza különösen alacsony vízállásának betudhatóan a 297-es folyamkilométer alatt a bal parton, Tiszaföldvár és Cibakháza közigazgatási határának a találkozásánál egy kemény, agyagos aljú, kb. 300 méter hosszú zátony nyúlt be a mederbe, egészen a jobb parton lévő Tiszajenő közigazgatási határáig. A zátonyon átfolyó víz úgy zuhogott, mintha a Felső-Tiszán jártunk volna. Csónakunkkal az erős áramlattal szembefordulva, a sekély vizű zátonyról viszonylag rövid időn belül egy 135 milliméteres német bucó (*Zingel streber*) került a hálónkba. A kifogott példányról, melyet további négy fajtársa követett, digitális képet készítettünk.



A fogott német bucók egyike (Sallai Zoltán felvétele)

Mindegyik példány fogási helye már Tiszajenő határába esett. A kifogott bucók méretük alapján legalább 3 korosztályhoz tartoztak, ami egy kisebb önfenntartó populáció jelenlétét valószínűsíti. Mivel fokozottan védett endemizmusról van szó, a kifogást és a szemrevételezést követően valamennyi példányt gyorsan visszahelyeztük a vízbe.

Sallai Zoltán, Monoki Ákos

Hivatkozás: Sallai Z., Monoki Á. (2012): Német bucók (*Zingel streber*) a Közép-Tiszáról. *Halászat* 105/2: 18.

AZ AMURGÉB (*PERCCOTTUS GLENII*) ÉRDEKES FAROKÚSZÓ-ABERRÁCIÓJA

Terepi mintavételek során gyakran találkozhatunk szokatlan külsejű halegyedekkel. Kishírünk egy rendellenes farokúszójú amurgébet (*Perccottus glenii*) mutat be, amely 2011. szeptember 7-én a Tiszaszőlős határában lévő Cserőközi-Holt-Tiszán került a szánkunkba. A



Fölül egy szabályos, alul a rendellenes farokúszójú amurgéb
(Antal László felvétele)

képen alul látható példány a fajra jellemző lekerekített helyett homorú szegélyű farokúszóval rendelkezett.

A nagyfokú szimmetria valószínűtlené tette első feltételezésünket, miszerint ez egy ragadozó támadásának lenne az eredménye. A rendellenesség nagy hasonlóságot mutat egyes díszhalként tartott eleven-szülő fogaspontyok gyakori úszóformájával, az akvarisztikában ismert lírafarokkal, tehát elképzelhető, hogy genetikai okai lehetnek. Az év során több ízben végeztünk halfaunisztikai

felmérést az említett, amurgégekben igen gazdag víztesten, de másik hasonló egyedet nem fogtunk.

Mozsár Attila, Kati Sára, Antal László

Hivatkozás: Mozsár A., Kati S., Antal L. (2012): Az amurgéb (*Perccottus glenii*) érdekes farokúszó-aberrációja. *Halászat* 105/2: 18.

HALAK A ZAGYBAN

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság a Soroksári-Duna taksonyi mellékágának kotrása kapcsán több helyszíni bejárást tartott 2011 őszén. Az itt alkalmazott hidromechanizációs kotrési módszer sajátossága, hogy az iszapot jelentős mennyiségű vízzel (80-85%) együtt szivattyúzza a parton kialakított zagykazettába, ahol az iszap kiülepszik, a víz pedig a kazetta végéből visszafolyik a mellékágba.



Így jut a zagy az ülepítőkazettába (Tóth Balázs felvétele)

A korpácsi mellékágon szerzett korábbi tapasztalataink szerint a szivattyúzás során halak is belekerülhetnek a szivattyúba, illetve a zagyterbe. Ennek megállapítása céljából 2011. október 27-én és november 10-én elektromos és dobóhálós

halászatot végeztünk a kb. 1,7 ha területű zagykazetta területén (EOV X: 650357, Y: 221191). A halászatok során 8 faj közel 180 példányával találkoztunk.

A taksonyi zagykazettából azonosított halfajok egyedszáma

Halfaj	Egyedszám
Bodorka (<i>Rutilus rutilus</i>)	3
Szélhajtó kűsz (<i>Alburnus alburnus</i>)	5
Karikakeszeg (<i>Blicca bjoerkna</i>)	22
Fekete törpeharcsa (<i>Ameiurus melas</i>)	110
Naphal (<i>Lepomis gibbosus</i>)	3
Sügér (<i>Perca fluviatilis</i>)	3
Vágódurbincs (<i>Gymnocephalus cernua</i>)	4
Tarka géb (<i>Proterorhinus semilunaris</i>)	28

A két halászat során mindössze egyetlen sérült halat láttunk, egy törpeharcsát. A legnagyobb egyed egy közel 20 centiméteres karikakeszeg volt. A 700-800 m hosszú csővezetékben egy 340 lóerős centrifugálszivattyú biztosítja az iszapos víz áramlását. A szivattyú háromlapátos járókereke percenként 650-700-as fordulatszámmal dolgozik. Véltetően az indítás pillanatában a szivótorok közelében tartózkodó halak kerülnek bele a csővezetékbe, ahol a fentiek szerint van esélyük a túlélésre. A pontos túlélési százalék meghatározásához azonban ismernünk kellene a madarak által elfogyasztott sérült egyedek számát is. A zagykazetta területén jelentős mennyiségű élő és elpusztult kagylót, illetve egy élő, külsőleg sértetlen cifrarákot (*Orconectes limosus*) is találtunk.

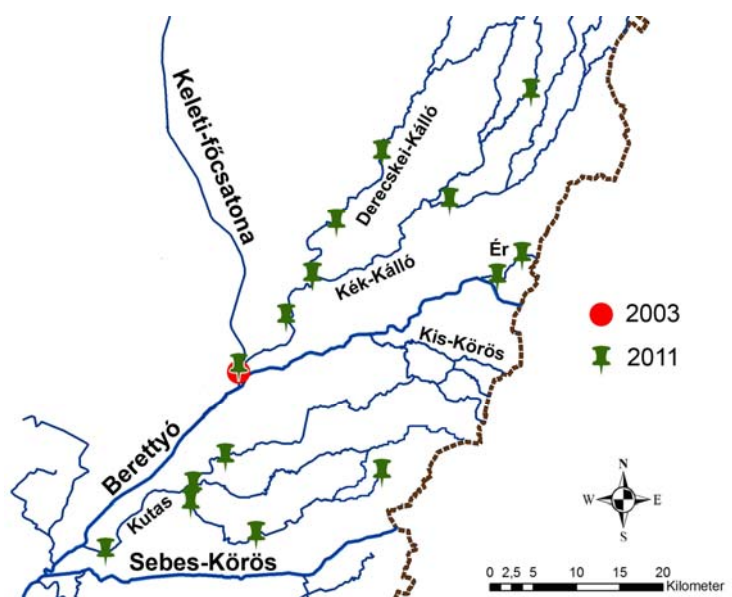
Tóth Balázs, Nagy Adrienn

Hivatkozás: Tóth B., Nagy A. (2012): Halak a zagyban. *Halászat* 105/2: 17-18.

**A TARKA GÉB (*PROTERORHINUS SEMILUNARIS*) TERJEDÉSE
A BERETTYÓ HAZAI VÍZGYŰJTŐJÉN**

A tarka géb Magyarországon a XIX. században jelent meg, de napjainkban már Németországot és Hollandia vizeit is meghódította. Hazánkban a Tisza vízgyűjtőjére nem jellemző a folyami hajóforgalom, így ott a faj terjedése természetes úton megy végbe. Térhódításának topográfiai nyomon követése értékes információt ad a faj terjedési dinamikájáról. A faj észak-magyarországi terjeszkedéséről több halfaunisztikai publikáció is beszámol, azonban a keleti országrészről kevés adat áll rendelkezésünkre.

A Berettyó-vízgyűjtő halfaunájának részletes felmérését először 2003-ban végeztük el. Akkor egyedül a Kálló-főcsatorna alsó, bakonszegi szakaszáról került elő a tarka géb 5 egyede. 2011 nyarán,



A tarka géb lelőhelyei a Berettyó hazai vízgyűjtőjén

amikor a kutatást megismételtük, a korábbihoz képest újabb 9 vízfolyás (Csente-ér, Derecskei-Kálló, Ér-főcsatorna, Konyári-Kálló, Kódombszigeti-csatorna, Kutas-főcsatorna, Létai-ér, Ölyvös-ér, Szöcsköd–Komádi-csatorna) 15 szakaszáról sikerült összesen 121 egyedét kimutatni. Jelenléte napjainkra a Berettyó északi és a déli vízgyűjtőjén is általánossá vált.

Az adatokat és a terjedési térképet elemezve megállapítható, hogy a faj 8 év alatt mintegy 60 kilométert tett meg, és az újonnan meghódított területeken is sikeresen telepedett meg.

Antal László, Mozsár Attila, Czeglédi István, Halasi-Kovács Béla

Hivatkozás: Antal L., Mozsár A., Czeglédi I., Halasi-Kovács B. (2012): A tarka géb (*Proterorhinus semilunaris*) terjedése a Berettyó hazai vízgyűjtőjén. *Halászat* 105/3: 17.

A CSERŐKÖZI-HOLT-TISZA HALAI

A Tiszaderzs és Tiszaszőlős határán húzódó Cserőközi-Holt-Tisza 1865-ben, a Tisza szabályozása során keletkezett. Területe 78 ha, hossza 10,5 km, átlagos szélessége 74 m, vízmélysége átlagosan 0,7 m. Mentett oldali fekvése miatt a vízpótlása eléggé bizonytalan. Helyi jelentőségű védettséget élvez, de a vizét öntözésre hasznosítják. Pálfai 2001-ben



A holtmeder vizét teljesen belepi a békalencsehínár
(Antal László felvétele)

megjelent Magyarország holtágai c. könyve még a terület diverz élővilágáról számol be.

2011-ben a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer előírásainak megfelelően három alkalommal vizsgáltuk a terület halfaunáját, amely rendkívül fajszegénynek mutatkozott. A tavaszi mintavétel során 47 amurgéb (*Perccottus glenii*) mellett a széles kárásznak (*Carassius carassius*), az ezüstkárásznak (*Carassius gibelio*) és a razbórának (*Pseudorasbora parva*) mindössze egy-egy példányát mutattuk ki. Nyáron mindössze egy ezüstkárászt és 52 amurgébet

sikerült fognunk. Az őszi mintavétel során a fajlista a vörösszárnyú keszeggel (*Scardinius erythrophthalmus*) bővült, melynek négy egyede mellett 21 amurgéb került elő.

A holtmeder az előregedés előrehaladott állapotában van, nyáron a vízfelszín teljesen beborítja a békalencsehínár. A víz tartósan fennálló alacsony oxigénszintjét bizonyítja, hogy augusztusban anaerob baktériumok (*Chromatium* sp.) tömeges jelenlétét észleltük. Ez magyarázza az alacsony faj- és egyedszámot, ugyanis ilyen mostoha körülményeket csak a tág tűrőképességű fajok képesek elviselni.

Vizsgálatunk eredményei azt mutatják, hogy a holtmedrek védetté nyilvánítása csak akkor lehet eredményes, ha melléjük bölcs hasznosítás is társul. Ennek híján könnyen ellentétes célt szolgálhatnak, elősegítve invazív halaink elszaporodását és terjedését. (2. kép)

Kati Sára, Mozsár Attila, Antal László

Hivatkozás: Kati S., Mozsár A., Antal L. (2012): A Cserőközi-Holt-Tisza halai. *Halászat* 105/3: 15.

AZ AMURGÉB (*PERCCOTTUS GLENII*) ÚJ LELŐHELYEI A BALATON VÍZGYŰJTŐJÉN

Ahogy az feltételezhető volt, az amurgéb tovább terjed a Balaton vízgyűjtőjén. A tó déli befolyóin végzett felmérés során, 2012. május 19-én két ikrás amurgéb került elő a Boronkai-patak Nyugati-övcSATORNÁBA VALÓ BETORKOLLÁSÁNÁL. A gyűjtőhely a Nagyberekben, a Nyugati-övcSATORNA

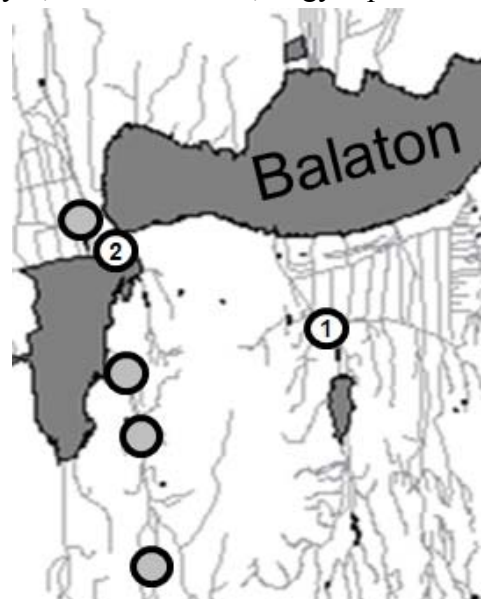


Amurgéb a Boronkai-patakából (Takács Péter felvétele)

balatonmária-fürdői torkolatától délnyugatra kb. 6 kilométerre fekszik (EOV koordináták: X:525638, Y:147324) /É. sz. 46.65817, K. h. 17.422916/. Az új lelőhely viszonylag távol esik az eddig ismert balatoni gyűjtőhelyektől, hiszen azok mindegyike a zalai vízgyűjtőn található. Ez a viszonylagos elszigeteltség felveti a tiszai vízgyűjtőről való többszöri behurcolás lehetőségét. Mivel a halászatilag hasznosított Marcali-tározó vize a Boronkai-patakba folyik, nem zárható ki, hogy a patakba a halastóból került. Ezt az eshetőséget elfogadva feltételezhető, hogy a faj több helyről kiindulva kolonizálja a vízgyűjtőt. Ha viszont a faj spontán terjed, akkor joggal gondolhatjuk, hogy már a Balaton délnyugati régiójában is jelen van, hiszen az eddig ismert kis-balatoni lelőhelyek felől csak a tavon keresztül juthatott át erre az új lelőhelyre.

Ez utóbbi feltételezést támasztja alá, hogy a faj többnyire ivadékkorú egyedei több, egymástól független felmérés során is előkerültek a Zala-torokból (2012. június 14-én, 2012. július 5-én és 19-én), nevezetesen a Kis-Balaton vízrendszerének végét jelentő 21T zsilip környékéről (EOV koordináták: X: 513181, Y: 152367) /É. sz. 46.701075, K. h. 17.257579/. Ez a szakasz a Balatontól körülbelül 700 méterre található. Mindazonáltal a faj jelenlétét a Balatontól ez idáig nem sikerült igazolni.

A felmerült kérdések tisztázására tervezzük a Marcali-tározó kifolyójának, a Nyugati-övcSATORNA felső szakaszának, illetve a Zala-torok és az övcSATORNA torkolata közötti, körülbelül 10km-es balatoni partszakasz intenzív halfaunisztikai felmérését.



Az amurgéb lelőhelyei a Balaton vízgyűjtőjén
(1: Boronkai-patak, 2: Zala-torok)

**Takács Péter, Vitál Zoltán, Poller Zoltán,
Paulovits Gábor, Ferencz Árpád, Erős Tibor**

Hivatkozás: Takács P., Vitál Z., Poller Z., Paulovits G., Ferencz Á., Erős T. (2012): Az amurgéb (*Percottus glenii*) új lelőhelyei a Balaton vízgyűjtőjén. *Halászat* 105/3: 16.

AMURGÉB (*PERCCOTTUS GLENII*) AZ ÉR HAZAI SZAKASZÁN

Terjed az amurgéb a Berettyó vízgyűjtőjén – olvashattuk a Halászat 2011. évi 3-4. számában Antal László és munkatársainak 2010 őszén és 2011 nyarán folytatott mintavételei alapján. Újabb bizonyítéka került elő e terjedésnek 2012. április 30-án a Berettyóba torkolló Ér hazai szakaszáról. Pocsaj határában a szitakötő-faunát vizsgáltuk, amikor a lárvák gyűjtésére szolgáló kézi kotróhálóm véletlenül egy amurgébet is befogott a kis folyóból. A lelőhely pontos földrajzi koordinátái: 47°17'1.24" É, 21°50'23.10" K. Úgy tűnik tehát, hogy az expanzió töretlen, és lassan nem marad olyan vízfolyás vagy állóvíz a Tisza hazai vízgyűjtőjén, amely mentes maradna e jövevényfajtól.



Az Ér Pocsajnál: az amurgéb új lelőhelye
(Jakab Tibor felvétele)

Jakab Tibor

Hivatkozás: Jakab T. (2012): Amurgéb (*Percottus glenii*) az Ér hazai szakaszán. *Halászat* 105/3: 15.

FELPILLANTÓ KÜLLŐK (*ROMANOGOBIO URANOSCOPIUS*) A HERNÁD MAGYAR SZAKASZÁN

A felpillantó küllő (*Romanogobio uranoscopus*) a legritkább küllőfajunk, ami főként azzal magyarázható, hogy kevés olyan folyóvizünk van, ami alkalmas élőhelyet biztosítana számára. 2010. november 3-án egy akkumulátoros halászgéppel Natura 2000 halfajok után kutattunk a Hernád folyó hazai felső szakaszán. A Hernádszurdoknál lévő duzzasztó alvizén a jobb parton, viszonylag kényelmesen kezdtük meg a halászatot a 20-30 cm-es, kavicsos aljú, átlátszó, sodró vízben. Néhány perc múltán arra lettünk figyelmesek, hogy az áram hatására a vízfenéken felborult egy sárgás-barnás hosszúkás hal, melyet a víz a szánkunkba sodort. Az alaposabb szemrevételezést követően nagyon megörültünk, ugyanis kiderült, hogy egy adult felpillantó küllő került a hálónkba. A halat ideiglenesen egy petpalackba helyeztük el, majd kiszaladtunk a fényképezőgéperért, hogy bizonyító értékű fotót készíthessünk róla. A tényérben történő fotózást követően a halat szabadon engedték. Ezt követően további négy adult példányt fogtunk, melyek mellett 27 homoki küllő (*Romanogobio kessleri*) is kézre került. Ezen felbuzdulva, megvizsgáltuk mintegy 2 km-rel lentebb is a folyót, szintén a jobb parton, Göncruszknánál. A hasonló típusú élőhelyen szintén fogtunk egy adult felpillantó küllőt. Másnap, 4-én Zsujtánál folytattuk a felpillantó küllők felkutatását.



Az első felpillantó küllő a Hernádból
(Sallai Zoltán felvétele)

Itt ugyan nem találtuk meg, de Göncnél, a bal parton, a Banga-rétnél ismét sikerült 5 adult példányt fognunk. Érdekes tényként fogadtuk a küllőket, ugyanis 2006 szeptemberében a hernádszurdoki duzzasztó alvizén még homoki küllőt sem sikerült fognunk, így valószínűsítjük, hogy a kifogott küllők a 2010-es árvízzel sodródtak le északi szomszédainktól. Érdekes és fontos feladat lenne figyelemmel kísérni a Hernád hazai szakaszán megjelent populáció sorsát.

Sallai Zoltán, Sallai Márton

Hivatkozás: Sallai Z., Sallai M. (2012): Felpillantó küllők (*Romanogobio uranoscopus*) a Hernád magyar szakaszán. *Halászat* 105/4: 16.

MENYHALIVADÉKOK (*LOTA LOTA*) TÖMEGES JELENLÉTE A TISZAFÜREDI-HOLT-TISZÁBAN

2012. június 8-án – az esti horgászatot megelőzően – terepszemlémet tartottam a Tiszafüredi-Holt-Tiszán. Amikor az egyik vízbe dőlt fűzfa elé eleveztem, a sulyomszálak közt apró ivadékhalak nyüzsgésére lettem figyelmes. Először törpeharcsáknak néztem őket, de az alakjuk kissé nyúlánkabb volt. A raj nem rebbent szét közeledésemre, sőt egészen a csónak mellé húzódott. Markommal alájuk merítve sikerült néhány példányt kiemelni a vízből, s közelebről szemügyre vennem. Menyhal ilyen tömegben, állóvízből? – hitetlenkedtem.



Menyhalivadék a Tiszafüredi-Holt-Tiszából
(Harka Ákos felvétele)

Az egyik példányt kis akváriumba helyezve is megnéztük, ahol jól látszott hosszúra nyúlt második hátúszója, és előtűnt az állán lévő egyetlen bajuszszála is, igazolva, hogy valóban menyhalivadékok hemzsegnek a vízben. Miután fotót készítettünk a mindössze pár centis halacskáról, természetesen visszanyerte szabadságát.

Az utóbbi időben olyan vizeinkből is előkerült a menyhal – például a Tarnából vagy az Érből –, ahol korábban nem észlelték. Érdekes lenne figyelni erre a rejtélyes, a horgászok szeme elé inkább csak a téli időszakban kerülő halfajra, s kideríteni, hogy állománygyarapodása és terjedése átmeneti jelenség vagy tartós tendencia.

Szarvas László

Hivatkozás: Szarvas L. (2012): Menyhalivadékok (*Lota lota*) tömeges jelenléte a Tiszafüredi-Holt-Tiszában. *Halászat* 105/4: 15.

ÖTVEN ÉV UTÁN ISMÉT MEGJELENT A SELYMES DURBINCS (*GYMNOCEPHALUS SCHRAETSER*) A ZAGYVÁBAN

Védett halunkat, a selymes durbincset elsőként Herman Ottó említette a Zagyvából, 1887-ben. Vásárhelyi István kéziratban ránk maradt, az 1960-as évek elejére datálható, de a korábbi évtizedek tapasztalatain alapuló dolgozatában (A Zagyva halfaunája) megerősíti Herman észlelését, mint írja: „Pásztótól Szolnokig találtam.” Ám ettől kezdve egyetlen faunisztikai vizsgálat sem jelezte a jelenlétét. Fél évszázad elteltével, 2012. június 27-én ismét előkerült a faj a folyóból. Igaz ugyan, hogy egyelőre csak a szolnoki torkolathoz viszonylag

közeli szakasról, és mindössze egyetlen példány, de ez is biztató. Különösen akkor, ha beillesztjük abba az észlelési sorba, amely 2005-ben a kecsegével kezdődött (Zagyvarékas, 2 példány), 2007-ben a magyar bucóval (Jászberény, 1 pld.), 2011-ben a márnával és a paduccal (Szolnok, 1–1 pld.), majd egy újabb magyar bucóval (Zagyvarékas alatt, 1 pld.)



A Zagyvából előkerült selymes durbincs
(Harka Ákos felvétele)

folytatódott. Tovább erősíti reményeinket, hogy a selymes durbincs mellett a 2011-ben visszatért paducnak most 3 példánya is hálónkba került. Halaink visszatelepülése a vízminőség javulásával, az oxigéntartalom növekedésével lehet kapcsolatban.

Szepesi Zsolt, Harka Ákos

Hivatkozás: Szepesi Zs., Harka Á. (2012): Ötven év után ismét megjelent a selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetser*) a Zagyvában. *Halászat* 105/4: 15.

AMURGÉB (*PERCCOTTUS GLENII* DYBOWSKI, 1877) A DUNA MENTÉN

A Magyar Tudományos Akadémia ÖK Balatoni Limnológiai Intézetében folyó egyik pályázati munka keretében (azonosító: NKTH-OTKA CNK 80140) adatokat gyűjtünk a lápi póc (*Umbra krameri* Walbaum, 1792) recens magyarországi elterjedéséről. Ennek során 2012. szeptember 19-én a Kalocsai-Sárközben található Székesi-csatorna Kiskecskemény melletti szakaszán (N46° 30' 21.480", E19° 3' 12.50") – a Duna magyar szakasza mentén most először – kimutattuk az európai vizekben adventív amurgébet. Napjainkra a faj általánosan elterjedt a Tisza vízrendszerében, emellett már a szerbiai Duna-szakasról is jelezték. A Duna magyarországi vízgyűjtőjéről azonban még csak egy erősen szeparált területről, a Balaton déli befolyóiból volt ismert, ahova feltételezésünk szerint véletlen behurcolással kerülhetett. Az új lelőhely egy olyan öntözőrendszer része, amely vízutánpótlását a Dunából kapja, így nem zárható ki a faj Duna felőli spontán megjelenése. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ez a lokalitás az amurgéb eddig jelzett legészakibb dunai lelőhelyétől (Újvidék/Novi Sad) még légvonalban is több mint 150 kilométerre esik. Mivel az általunk vizsgált vízrendszeren halastavak is üzemelnek, valószínűbbnek tartjuk, hogy a faj a Tisza vízgyűjtőjéről származó halszállítmányokkal került ide.

Takács Péter, Vitál Zoltán

Hivatkozás: Takács P., Vitál Z. (2012): Amurgéb (*Percottus glenii* Dybowski, 1877) a Duna mentén. *Halászat* 105/4: 16.

ÚJBÓL MEGJELENT ÉS ELSZAPORODOTT AZ IPOLYBAN A KESSLER-GÉB (*PONTICOLA KESSLERI*)

2012. július 4-én az MTA Ökológiai Kutatóközpont Duna-kutató Intézet kutatási programja keretében rutinszerű halállomány-felmérést végeztünk az Ipoly Szob és Ipolydamásd közötti szakaszán (2-3 fkm). Az alacsony vízállás kedvező mintavételi körülményeket biztosított az elektromos halászgép használatához, ennek ellenére a fogás nem

volt számottevő, az 1 km hosszú szakaszon 18 halfaj jelenlétét mutattuk ki. Viszont a kifogott halak között összesen 41 Kessler-géb (*Ponticola kessleri*) szerepelt, amelyek standard testhossza 28 és 55 mm között változott. Legnagyobb egyed-számban a szobi vasúti híd lábánál lévő kövezés mentén gyűjtöttük, de valamennyi lassabban áramló, kavicsos, sziklás partfalú mederszakaszból előkerült.



Az Ipolyból fogott Kessler-gébek egyike (Potyó Imre felvétele)

A fajt az Ipolyból első alkalommal 2004 áprilisában szlovák kutatók mutatták ki Szobnál (1-2 fkm). A most észlelt jelentős állománysűrűség alapján valószínű, hogy a gébfaj hamarosan tovább terjed a folyó felsőbb szakaszaira. Tömeges elszaporodása más bentikus halfajok populációira is hatással lehet.

Weiperth András, Potyó Imre, Guti Gábor

Hivatkozás: Weiperth A., Potyó I., Guti G. (2012): Újból megjelent és elszaporodott az Ipolyban a Kessler-géb (*Ponticola kessleri*). *Halászat* 105/4: 16.